

สถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำประเภท “พรุ” ของประเทศไทย

พรุ จัดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทหนึ่งภายใต้คำนิยามของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยมีลักษณะเด่นคือ เป็นพื้นที่ที่มีการสะสมของสารอินทรีย์จากพืชที่ถูกย่อยสลายในสภาพที่มีน้ำท่วมขังและมีซากผุพังของพืชพรรณธรรมชาติทับถม โดยอาจลอยอยู่เหนือหรือใต้ท้องน้ำ (ในภาคกลางจะเรียกว่า “ที่ลุ่มสนุ่น” ส่วนภาคใต้เรียกว่า “พรุ”)

บทบาทและความสำคัญของพรุ

1) เป็นแก้มลิงตามธรรมชาติป้องกันน้ำท่วมและเป็นแหล่งน้ำในฤดูแล้ง 2) รักษาสมดุลก๊าซเรือนกระจกในบรรยากาศเนื่องจากพื้นที่พรุสามารถเก็บกักคาร์บอนได้เท่ากับมวลชีวภาพ

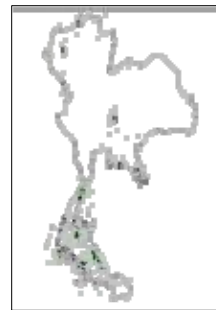

บนบกทั้งหมดและเป็น 2 เท่าของปริมาณคาร์บอนของมวลชีวภาพป่าไม้ของโลกการทำลายพื้นที่พรุโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเผาถางและสูบน้ำออกจากพื้นที่จึงเป็นการ

เร่งการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก การทำลายพรุ เทียบเท่ากับการปล่อย CO₂ 15% ของปริมาณ CO₂ ในปี 1990 ของประเทศที่อยู่ใน Annex I ของ UNFCCC 3) ป้องกันการรุกของน้ำเค็มเข้ามาในแผ่นดิน 4) และ 5) แหล่งรวมของความหลากหลายทางชีวภาพ

สำหรับประเทศไทย พื้นที่พรุได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น การขุดลอก ถมดิน การทำคันดิน การปรับเปลี่ยนเป็นพื้นที่เพาะปลูก เนื่องจากพื้นที่พรุมักถูกมองว่าเป็น “พื้นที่เสื่อมโทรม” ในขณะที่การควบคุมดูแลยังไม่ทั่วถึง ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการขาดฐานข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว สผ. จึงได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) ดำเนินการศึกษา สำรวจ เพื่อทบทวนสถานภาพของพื้นที่พรุธรรมชาติของประเทศไทย รวมถึงกำหนดขอบเขตที่ชัดเจนเพื่อประกอบการวางแผนการจัดการพื้นที่อย่างเหมาะสม

ผลการศึกษาพบพื้นที่พรุที่สำคัญอย่างน้อย 25 แห่ง มีพื้นที่รวม 186,649 ไร่ ส่วนใหญ่กระจายอยู่ทางภาคใต้ของ

ประเทศ นอกจากนี้ยังพบพื้นที่พรุในบริเวณที่สูงทางตอนเหนือของประเทศ คือ อ่างกาหลวงและพรุหญ้าท่าดอน จ. เชียงใหม่ เมื่อจำแนกพื้นที่ตามลักษณะที่ตั้งและระบบนิเวศ สามารถแบ่งออกเป็น 8 ประเภท คือ 1) พรุในที่สูง 2) พรุในที่ดอน 3) พรุในที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ 4) พรุในที่ลุ่มแอ่ง 5) พรุหลังสันทรายที่ยังได้รับอิทธิพลจากน้ำทะเล 6) พรุบริเวณปากแม่น้ำ 7) พรุหลังสันทรายและ 8) พรุในที่ราบลุ่ม

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 42.7 อยู่ในระดับเสื่อมโทรมมาก โดยมีสาเหตุสำคัญจากความไม่ชัดเจนของขอบเขตพื้นที่ด้านการใช้ประโยชน์พบว่าร้อยละ 33 ใช้ในการหาปลา รองลงมาคือ แหล่งน้ำ การเพาะปลูกและแหล่งอาหาร

พรุแม่รำพึง อ.บางสะพาน

จัดอยู่ในกลุ่มของพรุหลังสันทรายที่ยังได้รับอิทธิพลจากน้ำทะเล จึงมีระบบน้ำจืดและน้ำกร่อย จากการวิเคราะห์ตัวอย่างดินที่เก็บบริเวณป่าเสม็ดสมบูรณ์ พบว่าปฏิกริยาดินชั้นบนเป็นกรดแก่และเป็นด่างในดินชั้นล่าง ผลการศึกษาพบพรรณไม้ป่าพรุทั้งสิ้น 194 ชนิด สัตว์ป่า 39 ชนิด **ลักษณะเด่นสำคัญ** คือ 1) พบชั้นดินอินทรีย์บริเวณป่าเสม็ดที่ขึ้นหนาแน่น 2) บริเวณที่มีน้ำท่วมขังจะพบต้นจาก แสดงว่าได้รับอิทธิพลจากน้ำทะเล 3) พบต้นจูดบริเวณที่มีน้ำท่วมขัง 4) ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด

บทบาทสำคัญของพรุแม่รำพึง คือ การเก็บกักน้ำฝนและน้ำท่าและการป้องกันน้ำเค็มรุกเข้ามาในแผ่นดิน **ผลการจัดลำดับความสำคัญ** อยู่ในกลุ่มของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ

สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ